

Datum 2026-04-10

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A105.022/2026

Saknr 000

Polismyndigheten

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.dis.remiss@regeringskansliet.se

Er referens Fi2026/00350

Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät KOM(2026)16

Sammanfattning

Enligt Polismyndigheten innebär förslaget att möjligheterna till nationellt inflytande i vissa frågor som är centrala för brottsbekämpningen minskar till förmån för ökat inflytande för kommissionen och organ på unionsnivå i dessa frågor.

Polismyndigheten menar att förslaget ger upphov till påtaglig osäkerhet om de framtida möjligheterna till effektiv användning av hemliga tvångsmedel och att det finns en tydlig risk för att möjligheterna till detta försämras om förslaget genomförs.

Polismyndighetens synpunkter

Bakgrund

Tillgång till uppgifter från elektronisk kommunikation är av mycket stor betydelse i arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet samt utreda brott. Information från elektronisk kommunikation fås bl.a. genom hemliga tvångsmedel.

En effektiv användning av hemliga tvångsmedel förutsätter inte bara att tillstånd ges till detta utan även att uppgifter från elektronisk kommunikation finns lagrade, att beslut om hemliga tvångsmedel kan verkställas, att verkställighet kan ske skyndsamt, att den information som erhålles levereras i ett lämpligt format och att de tillhandahållare av tjänster som verkställer besluten är bundna av tystnadsplikt. Bestämmelser som reglerar detta finns i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK). I LEK finns även

bestämmelser som ger brottsbekämpande myndigheter rätt till uppgifter om abonnemang.

Den nu gällande kodexen om elektronisk kommunikation (Europa-parlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation) ger medlemsstaterna möjlighet att reglera frågan om tillgång till data från elektronisk kommunikation i sin nationella lagstiftning. Kodexen ger bland annat utrymme för medlemsstaterna att föreskriva s.k. anpassningsskyldighet för tillhandahållare av tjänster, dvs. en skyldighet att bedriva verksamhet så att beslut om hemliga tvångsmedel kan verkställas och så att verkställandet inte röjs.

Förslaget till förordning om digitala nät

Allmänt om förslaget

Det övergripande syftet med förordningen om digitala nät är att modernisera och harmonisera reglerna för Europas digitala infrastruktur. Även om avsikten med förordningen primärt inte är att reglera brottsbekämpande myndigheters möjligheter att hämta in digital information, blir detta en följd av förordningens utformning.

Det bör enligt Polismyndigheten noteras att det är fråga om en förordning (som är direkt tillämplig i medlemsstaterna) med ett relativt omfattande tillämpningsområde och som i ett antal frågor ger utrymme för ytterligare reglering genom s.k. genomförandeakter, vilka beslutas av kommissionen.

Polismyndigheten anser att det kan ifrågasättas om förslaget är förenligt med direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (2002/58/EG) och rekommendationerna från High-Level Group (HLG) on access to data for effective law enforcement och det arbete som följde därefter.

Polismyndigheten anser att särskilt följande artiklar i förordningen bör framhållas ur ett brottsbekämpningsperspektiv.

Artikel 9

I artikel 9 (1) anges att friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster endast får begränsas med hänvisning till ”public policy, public security or public health”. Enligt Polismyndigheten är det oklart hur nämnda artikel förhåller sig till artikel 15.1 i direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (2002/58/EG), i vilken artikel anges att medlemsstaterna genom lagstiftning får vidta åtgärder för att begränsa omfattningen av rättigheter och skyldig-

heter som anges i artikeln när en sådan begränsning är nödvändig, lämplig och proportionerlig i ett demokratiskt samhälle. Polismyndigheten anser att det finns en risk för att handlingsutrymmet för medlemsstater i fråga om bl.a. brottsbekämpning minskar till följd av artikeln i förordningen.

Vidare anges i artikel 9 (4) att rättigheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster endast får begränsas genom vissa i artikeln angivna villkor. Ett av dessa villkor (e) är att tillhandahållare i enlighet med unionsrätten och nationell rätt ska möjliggöra tillgång till data för brottsbekämpande myndigheter. Av artikel 11 följer att Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (BEREC), i samarbete med bl.a. kommissionen, ska publicera riktlinjer för att säkerställa att villkoren i artikel 9 (4) tillämpas på ett enhetligt, icke-diskriminerande och proportionerligt sätt. Enligt Polismyndigheten innebär detta i praktiken att inflytande i viktiga frågor rörande verkställighet av hemliga tvångsmedel och tillgång till data flyttas från medlemsstaterna till kommissionen och ett organ på unionsnivå. Detta medför enligt Polismyndigheten en risk för att möjligheterna att verkställa hemliga tvångsmedel och tillgången till data försämras.

Artikel 10

Enligt artikel 10 ska den som avser att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster i en eller flera medlemsstater underrätta tillsynsmyndigheten i en av dessa stater. Vidare anges i artikeln att beslut från tillsynsmyndigheten inte behöver avvaktas innan verksamheten kan inledas.

I LEK är anpassningsskyldigheten och skyldigheten att bevara uppgifter om bl.a. abonnemang och positioner knutna till att en tillhandahållare driver verksamhet i Sverige som denne är skyldig att anmäla till Post- och telestyrelsen.

Polismyndigheten anser att är det oklart hur artikeln påverkar anpassningsskyldigheten och skyldigheten att bevara uppgifter och därmed brottsbekämpande myndigheters möjligheter att få tillgång till elektronisk information. Polismyndigheten anser att det finns risk för att tillgången till sådan information försämras.

Det är vidare enligt Polismyndighetens uppfattning oklart hur förordningen påverkar tillsynen över tillhandahållare och möjligheterna att utfärda föreskrifter för dessa. Även i detta avseende anser Polismyndigheten att det finns en risk för försämring.

Vissa andra artiklar av betydelse för brottsbekämpningen

Artikel 38 (3) ger kommissionen rätt att med hjälp av genomförandeakter bestämma villkor för satellitnät och satellitkommunikationstjänster, förutsatt att dessa villkor ligger inom ramen för villkoren i artikel 9 (4). Enligt Polismyndigheten innebär artikeln att möjligheten till nationellt inflytande i denna fråga minskar. I en tid då kommunikationslösningarna tycks bli mer och mer satellitbaserade – och då möjligheter finns för t.ex. mobiltelefoner att koppla upp sig mot satelliter utan hjälp av basstationer på marken – ser Polismyndigheten en risk för att möjligheterna att verkställa hemliga tvångsmedel och få åtkomst till data försämras.

Enligt artikel 52 (2) får medlemsstaterna blockera telefonnummer vid ”fraud or misuse”. Det är enligt Polismyndigheten oklart hur artikeln förhåller sig till bestämmelsen i 27 kap. 19 § andra stycket rättegångsbalken, enligt vilken meddelanden får hindras att nå fram. Polismyndigheten är av uppfattningen att artikeln riskerar att begränsa användningsområdet för hemliga tvångsmedel.

I artikel 169 och artikel 170 finns bestämmelser om sekretess såvitt avser vissa EU-organ. Polismyndigheten vill framhålla att det är angeläget att sekretess, liksom nu är fallet, även omfattar tillhandahållare av tjänster som verkställer hemliga tvångsmedel.

Enligt artikel 187 ska kommissionen ges en större roll än idag inom området standardisering. Polismyndigheten vill i detta sammanhang hänvisa till myndighetens remissvar avseende kommissionens omnibuspaket Omnibus IV – digitalisering och gemensamma specifikationer (UD2025/10372). I remissvaret avstyrkte Polismyndigheten förslaget om att kommissionen delvis skulle ta över de etablerade standardiseringsorganens roll. Polismyndigheten menar att det finns en risk att artikeln medför en försämring i fråga om standardisering.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Enligt Polismyndigheten innebär förslaget att möjligheterna till nationellt inflytande i vissa frågor som är centrala för brottsbekämpningen minskar till förmån för ökat inflytande för kommissionen och organ på unionsnivå i dessa frågor. Det utrymme som förordningen ger för s.k. genomförandeakter bidrar, enligt Polismyndighetens uppfattning, ytterligare till minskat nationellt inflytande i frågorna.

Polismyndighetens åsikt är att de frågor som har betydelse för brottsbekämpande myndigheters verksamhet ska regleras på nationell nivå eller i sammanhang där effekterna för brottsbekämpningen fullt ut beaktas.

Polismyndigheten menar att förslaget ger upphov till påtaglig osäkerhet om de framtida möjligheterna till effektiv användning av hemliga tvångsmedel och att det finns en tydlig risk för att möjligheterna till detta försämras om förslaget genomförs.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh efter föredragning av juristen Mikael Karlsson. Vid den slutliga handläggningen har tf. rättschefen Anders Ternström, juristen Ida Salomonsson och juristen Anna Olander Selldén deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Mikael Karlsson

Kopia till

Justitiedepartementet (INS)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli